

Mag Ik Dan Bij Jou?

**Onderzoek naar Gemeenschapsgevoel en Negatieve Ervaringen binnen de LHBTQ+
Gemeenschap in Nederland**

Lotte van der Zee

S4398319

Bachelorscriptie

Pedagogische Wetenschappen

Gedrags- en Maatschappij Wetenschappen Rijksuniversiteit Groningen

Begeleider: Laura Baams

02-06-2023

Abstract

Bi+ people experience stigma and prejudice from inside and outside the LGBTQ+ community (Baams et al., 2021). The LGBTQ+ community is supposed to be a place of safety and support, wherein sexual minorities find social support. This paper will focus on community feeling and negative experiences among bi- and pansexual people, compared to homosexual and lesbian people. It's goal is to estimate the differences between these groups to find out where work has to be done to reduce stigmatised behavior and improve social support. The research uses only quantitative data, using a premade survey (Baams et al., 2021). Bi- and pansexuals, and homosexuals and lesbiens were compared on there scores in community feeling and negative experience. Results show that there is no significant difference in negative experiences between the groups. Homosexuals and lesbiennes do experience a stronger connection with the LGBTQ+ community.

Inleiding

Bi+ personen ervaren negativiteit vanuit heteroseksuelen, maar ook vanuit de gemeenschap van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders, queers en overige seksuele minderheden, ook wel, de LHBTQ+ gemeenschap (Cense et al., 2021). Personen binnen de LHBTQ+ gemeenschap krijgen vaker te maken met stigma's, vanwege cisgender en heteroseksuele normen, en omliggende motieven (Herek, 1999). Voor mensen die zich identificeren als biseksueel of non-monogaam is er sprake van een groter risico op discriminatie, omdat zij zowel van binnen als van buiten de LHBTQ+ gemeenschap te maken hebben met stigma's (van Doan et al., 2019). In plaats van te worden erkend in hun aantrekking tot meerdere genders, worden zij in een monogaam hokje geduwd (Cense et al., 2021). Dit verhoogt het risico op zowel fysieke als mentale gezondheidsproblemen (van Doan et al., 2019). Het huidige onderzoeksveld richt zich voornamelijk op dit soort negatieve uitkomsten die bi+ personen ervaren. Er is nog ruimte voor onderzoeken die gericht zijn op het vergroten van draagkracht voor de groep bi+ mensen.

Als wordt gesproken over de bi+ groep, gaat het om “personen die seksuele en/of romantische aantrekking tot meerdere genders ervaren en/of personen die (recentelijk) seksuele en/of romantische ervaringen hebben (gehad) met personen van meerdere genders. Ook personen die zichzelf als biseksueel, bi+, panseksueel, heteroflex, of queer identificeren vallen in de bi+ groep” (Baams et al., 2021; P.5). Het is een groep die valt binnen een breder spectrum van seksuele en genderminderheden die niet passen in de heteroseksuele norm. Het ervaren van sociale steun van mensen met gelijkwaardige ervaringen kan voor deze groep een waardevolle manier van coping zijn (Loeb et al., 2021). Het kan draagkracht stimuleren, wat de mentale gezondheid ten goede komt (McConnell et al., 2015). Echter, voor bi+ personen is het gevoel van

sociale steun en gemeenschap naar verwachting minder dan bij monoseksuele personen binnen de LHBTQ+ gemeenschap. Zij hebben te maken met stigma's omtrend de aantrekking tot meerdere genders en worden neergezet als dan wel hetero-, of homoseksueel. Voornamelijk biseksuele mannen en bi+ personen die een voorkeur hebben voor het andere geslacht ervaren een minder sterke band met de LHBTQ+ gemeenschap (Baams et al., 2021; Cense et al., 2021).

De aard van negatieve ervaringen waarmee bi+ personen te maken krijgen ten opzichte van monoseksuele leden uit de LHBTQ+ gemeenschap maakt dat er vraag is naar genuanceerder onderzoek dat onderscheid maakt tussen verschillende seksuele minderheden. Dit onderzoek zal zich dan ook richten op verschillen in negatieve ervaringen en gemeenschapsgevoel tussen mensen die zich identificeren als bi- en/of panseksueel en mensen die zich identificeren als homoseksueel en/of lesbisch. Dit geeft de volgende onderzoeksvraag; *'In hoeverre is er een verschil in negatieve ervaringen en gemeenschapsgevoel met betrekking tot de LHBTQ+ gemeenschap tussen mensen die zich identificeren als homoseksueel of lesbisch en mensen die zich identificeren als bi- of panseksueel?'*. De labels bi- en panseksueel worden vaak gebruikt door mensen om aan te geven dat zij op alle genders vallen, al dan niet met voorkeur (Cense et al., 2021). De labels homoseksueel en lesbisch worden voornamelijk gebruikt door mensen die enkel op hetzelfde geslacht vallen (Baams et al., 2021). Belangrijk om hierbij te noteren is dat labels een abstracte weergave zijn van seksualiteit. Seksualiteit is een spectrum, dat door een ieder anders ervaren kan worden. Labels zijn daarom niet voor iedereen hetzelfde. Voor dit onderzoek worden deze echter wel als leidraad genomen, aangezien het vaak de labels zijn die vooroordelen met zich meebrengen (Jackson, 2020). Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van de verschillen tussen deze twee groepen om vervolgens te kijken voor welke groep er aandacht nodig is om negatieve stigma's te doorbreken en gemeenschapsgevoel te vergroten.

Naar verwachting krijgen bi- en panseksuelen meer te maken met negativiteit en hebben zij een mindere mate van gemeenschapsgevoel in vergelijking met homoseksuelen en lesbiennes.

In het huidige onderzoeksveld bestaan er verschillende onderzoeken naar stigma's met betrekking tot seksuele minderheden. Discriminatie en negativiteit rondom bi+ personen worden hierbij regelmatig uitgelicht. Negatieve ervaringen kunnen breed geïnterpreteerd worden in zowel de wetenschap als in de praktijk. Biseksuele en non-monogame volwassenen geven bijvoorbeeld aan dat zij voornamelijk te maken krijgen met discriminatie door identiteitsinvalidatie, identiteits onzichtbaarheid, verbale mishandeling en stereotypering. Hun seksualiteit wordt niet erkend, wat een gevoel van onzichtbaarheid en isolatie met zich mee brengt. Hierbij wordt aangegeven dat de bron van discriminatie vaker homoseksuelen en lesbiennes zijn dan heteroseksuelen (van Doan et al., 2019). Als in dit onderzoek gesproken wordt van negatieve ervaringen nemen we verbale mishandeling en invalidatie als leidraad. Hierbij spreken we over uitschelden, ongepaste vragen en grappen en het niet serieus genomen worden in een relatie of door mensen met een andere seksualiteit (Baams et al., 2021). De marginalisatie die biseksuelen ervaren spelen een rol in het ontstaan van mentale en fysieke gezondheidsproblemen (Torres, 2019). Biseksuele personen ervaren deze dan ook meer dan hun heteroseksuele, en homoseksuele en lesbische peers (Beach & Hall 2020; Macleod et al., 2015). Bifobie en bi-negativiteit zijn daarmee erkenningswaardige problemen. De ervaren negativiteit vanuit de hetero-, en homoseksuele en lesbische gemeenschap maakt dat biseksuele personen uit verschillende regio's en van verschillende leeftijden zich niet geaccepteerd voelen. Zo geeft een onderzoek onder biseksuelen in Canada aan dat zowel mannelijke als vrouwelijke biseksuelen te maken hebben met een negatief zelfbeeld (Macleod et al., 2015). Hetzelfde kwam uit onderzoek onder biseksuele vrouwen in de Verenigde Staten. Zij ervaren negativiteit vanuit anderen, wat leidt tot

geïnternaliseerde bifobie (Hoang et al., 2011; Wandrey et al., 2015). De negativiteit die bi+ personen ervaren trekt eveneens door bij het zoeken naar gezondheidszorg. Negatieve ervaringen met zorg aanbieders weerhoudt biseksuele personen ervan om professionele hulp te zoeken (DeLucia & Smith, 2021). Het vinden van draagkracht is echter van belang voor de omgang met negatieve ervaringen. Sociale steun van mensen die ervaringen delen kan deze draagkracht bieden (Chen, 2013). De mentale gezondheidsproblemen waar seksuele minderheden mee te maken krijgen kunnen hierdoor verminderen. De LHBTQ+ gemeenschap zou voor seksuele minderheden een plek moeten bieden waarin zij deze sociale steun kunnen vinden. Onderzoek naar de LHBTQ+ gemeenschap wijst uit dat dit inderdaad een plek is waar sociale steun gevonden wordt (McConnell et al., 2015). Voor biseksuele mensen die een hechte band met de LHBTQ+ gemeenschap ervaren, wordt een hogere mate van psychologische gezondheid gemeten (Price et al., 2019). Echter, als er genuanceerder wordt gekeken naar het gevoel van gemeenschap onder de bi+ groep, lijken de resultaten uit een te lopen (Cense et al., 2021). De negatieve ervaringen waarmee bi+ mensen te maken krijgen vanuit monoseksuele personen kan hun band met de LHBTQ+ gemeenschap beïnvloeden. Terugkomend op de onderzoeksvraag, zal het gemeenschapsgevoel naar verwachting lager liggen voor bi- en panseksuelen ten opzichte van homoseksuelen en lesbiennes. Als er wordt gesproken over gemeenschapsgevoel in dit onderzoek, gaat het om het ervaren van een positieve band met een gemeenschap en de mensen daarin (Baams et al., 2021).

Dit onderzoek zal zich richten op het in kaart brengen van zowel negatieve ervaringen als gemeenschapsgevoel onder bi- en panseksuelen, en homoseksuelen en lesbiennes. Allereerst volgt een methodologie die het meetinstrument, de steekproef en de analyse zal bespreken. Vervolgens worden de resultaten besproken, gevolgd door de conclusie en discussie.

Methode

Onderzoeksdesign

De data binnen dit onderzoek bedroeg enkel kwantitatieve gegevens. Er is een cross sectioneel onderzoek uitgevoerd met behulp van de BI+ vragenlijst (Baams et al., 2021). De vragenlijst is op één moment afgenomen onder de respondenten. Dit maakt de lijst geschikt voor het vergelijken van twee groepen op basis van seksualiteit. De respondenten zijn onafhankelijk van elkaar bevraagd, wat de data geschikt maakt voor het uitvoeren van de nodige statistische analyses.

Dataverzameling

De gebruikte vragenlijst is verspreid onder mensen tussen de 16 en 55 jaar in Nederland. Zij zijn in 2020 benaderd via advertenties op de sociale media platformen Facebook, Instagram en Snapchat. De vragenlijst bestond uit meerkeuze vragen, open vragen, en stellingen met een Likert schaal verdeling. Deze vragen zijn onderverdeeld in 10 verschillende thema's (i.e. negatieve ervaringen, gemeenschappen). In totaal bedroeg de data set $N=2934$ respondenten (Leeftijd $M=26.2$). De meerderheid van de respondenten was vrouw en van Nederlandse afkomst. Verderder demografische kenmerken zijn verwerkt in Tabel 1. Aangezien de vragenlijst online is verspreid, is deze niet volledig representatief voor de Nederlandse bevolking. Mensen die geen gebruik maken sociale media platformen, maar die wel bij de doelpopulatie horen, kregen niet de kans om te participeren.

Tabel 1*Demografische kenmerken*

	Volledige steekproef		Deelsteekproef			
	<i>N</i>	<i>%</i>	Bi/panseksueel		Homoseksueel/ Lesbisch	
<i>N</i>			<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	
Leeftijd						
16-22	1652	56.3	1227	61.2	83	49.4
23+	1282	43.7	775	38.8	85	50.6
Missende gegevens	0	0	0	0	0	0
Culturele achtergrond						
Nederlands	2534	86.4	1760	87.9	145	86.3
Anders	400	13.6	242	12.1	23	13.7
Missende gegevens	0	0	0	0	0	0
Gender						
Man	761	26	472	23.5	76	45.2
Vrouw	1579	53.8	1234	61.6	53	31.5
Anders	471	16	296	14.9	39	23.3
Missende gegevens	123	4.2	0	0	0	0

Inclusie- en exclusie criteria

Dit onderzoek maakt gebruik van een deel van de vragenlijst. Als eerste inclusie criterium moesten mensen zich identificeren als homo, lesbisch, bi- of panseksueel. Respondenten konden voor zichzelf meerdere labels invullen. Als de respondent zowel homo en/of lesbisch, en bi- en/of panseksueel heeft ingevuld, is deze in de bi- en panseksuele groep ingedeeld. Hierbij moet bedacht worden dat alle respondenten in dit onderzoek zich identificeren met de definitie van de bi+ groep. De labels homoseksueel/gay en lesbisch suggereren in de praktijk vaak een monoseksualiteit. De aanname is dat mensen die zich met meerdere labels identificeren eerder door de buitenwereld worden neergezet als bi- of panseksueel en dus met bijkomende binegativiteit te maken hebben. Er is geen onderscheid gemaakt in leeftijden en genderidentiteit. Ook zijn mensen van elke culturele achtergrond meegenomen.

Variabelen en instrument

De gebruikte vragenlijst heeft verschillende thema's belicht (i.e. negatieve ervaringen, en alcohol, cannabis en drugsgebruik; Baams et al., 2021). Gemeenschapsgevoel is in kaart gebracht door middel van vijf stellingen met een 5-punts likertschaal verdeling (i.e. Ik voel een band met de LHBTQ+ gemeenschap: Helemaal mee oneens- Mee oneens- Niet mee eens/niet mee oneens- Mee eens- Helemaal mee eens). Hierbij gaf 'Helemaal mee oneens' een score van 1 en 'Helemaal mee eens' een score van 5. Respondenten kunnen hier een score behalen tussen 5 en 35, waarbij geldt, hoe hoger de score, hoe groter het gemeenschapsgevoel. Om de betrouwbaarheid van de vijf items te waarborgen is Chronbach's Alpha berekend, deze gaf .89, wat een hoge interne consistentie suggereert.

Verder is er gekeken naar negatieve ervaringen. In de vragenlijst bestond dit thema uit 20 vragen. Hiervan zijn 6 vragen meegenomen die gericht waren op specifieke negatieve ervaringen met betrekking tot verbale mishandeling en invalidatie (i.e. Ik werd uitgescholden of nageroepen vanwege mijn seksuele oriëntatie). De score op deze vragen ging van 0 (nooit) tot 4 (heel vaak). In totaal kon hier een score tussen 0 en 24 behaald worden. De Chronbach's Alpha voor deze 6 items gaf .79, dus ook hier is de interne consistentie redelijk hoog.

Seksualiteit is in dit onderzoek een dummy variabele met groep 1: homoseksueel/lesbisch en groep 2: pan-/biseksueel. Van de N=2934 respondenten gaven N=1761 repondenten aan zich te identificeren als biseksueel (60%), N=508 als panseksueel (17.3%), N=133 als lesbisch (4.5%), en N=183 als homoseksueel (6.5%).

Steekproef

Na toepassing van de inclusiecriteria bleven er N=2170 respondenten over in de steekproef. 60.3% hiervan zijn tussen de 16 en 22 jaar oud, de respondenten representeren dus voornamelijk een jongere doelgroep. Zie tabel 1 voor de demografische kenmerken. Mensen met een andere culturele achtergrond zijn minder gerepresenteerd dan mensen met een volledig Nederlandse achtergrond. De steekproef bestaat voor 59.3% uit vrouwen (inclusief transgender vrouwen). Slechts 15.5% gaf aan niet in het binaire gender spectrum te vallen. De verdeling van demografische kenmerken zijn redelijk gelijk in de groepen bi- en panseksueel, en homoseksueel en lesbisch.

Analyse

De data is verwerkt in SPSS Statistics 28. De gemiddelde score op negatieve ervaringen en gemeenschapsgevoel per groep zijn verwerkt in een tabel. Vervolgens is gekeken naar de normaliteit en homogeniteit van de data, voor het uitvoeren van een onafhankelijke *t*-toets. Deze is uitgevoerd voor de variabelen gemeenschapsgevoel en negatieve ervaringen om de somscore van bi-en panseksuelen te vergelijken met homoseksuelen en lesbiennes.

Resultaten

Negatieve ervaringen

De vragen met betrekking tot negatieve ervaringen konden een score genereren tussen de 0 en 24. Van de totale steekproef kon er een score gemaakt worden voor 2222 respondenten, deze is te zien in Tabel 2. De gemiddelde score van de deelsteekproef, bestaande uit bi- en panseksuelen, homoseksuelen en lesbiennes is hier eveneens gegeven. De data is redelijk normaal verdeeld en de variantie is redelijk gelijk tussen de twee groepen (Levene's test geeft *p*-waarde .966). Dit maakt de data geschikt voor het uitvoeren van een onafhankelijke *t*-toets (Zie Tabel 3). Voor de variabele negatieve ervaringen is er sprake van een *p*-waarde van .132. Dit ligt hoger dan de conventionele .05, wat geen significant verschil suggereert in gemiddelde score tussen de twee groepen. Personen binnen de steekproef leken op basis van de gemiddelden redelijk gelijk te scoren. Dit gaat in tegen de gestelde hypothese, die aannam dat de groep bi- en panseksuelen meer negatieve ervaringen hebben.

Tabel 2*Gemiddelde score negatieve ervaringen en gemeenschapsgevoel*

	Gehele steekproef			Deelsteekproef					
	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	Bi- en panseksuelen			Homoseksuelen en lesbiennes		
				<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Negatieve ervaringen	2222	6.31	4.56	1629	6.47	4.50	115	7.12	4.45
Gemeenschaps gevoel	2360	18.18	4.78	1714	18.40	4.64	132	19.83	4.38

Tabel 3*Onafhankelijke t-toets negatieve ervaringen en gemeenschapsgevoel*

	T	<i>df</i>	Sig.	St. fout	95% BHI
Negatieve ervaringen	-1.516	131.051	.132	.429	[-1.50 - 0.20]
Gemeenschaps gevoel	-3.609	154.483	<.001	.398	[-2.22 - -0.65]

Gemeenschapsgevoel

Tabel 2 laat een overzicht zien van de gemiddelde scores voor de gehele steekproef en de deelsteekproef. Hieruit is te zien dat homoseksuelen en lesbiennes hoger scoren op gemeenschapsgevoel dan bi- en panseksuelen. Ook hier is voldaan aan de assumpties normaliteit en homoscedasticiteit, wat de data geschikt maakt voor een onafhankelijke *t*-toets (Zie Tabel 3). Hier geldt een *p*-waarde kleiner dan .001, wat een significant verschil aangeeft. De verwachting was dat homoseksuelen en lesbiennes zich meer verbonden zouden voelen met de LHBTQ+ gemeenschap. De resultaten van de *t*-toets bevestigen deze verwachting.

Conclusie en discussie

In dit artikel is gekeken naar de volgende onderzoeksvraag; ‘In hoeverre is er een verschil in negatieve ervaringen en gemeenschapsgevoel met betrekking tot de LHBTQ+ gemeenschap tussen mensen die zich identificeren als homo-seksueel of lesbisch en mensen die zich identificeren als bi- of panseksueel?’. Naar verwachting zouden bi- en panseksuelen meer last hebben van negatieve ervaringen en minder gemeenschapsgevoel ervaren met de LHBTQ+ gemeenschap dan homoseksuelen en lesbiennes (Cense et al., 2021). De gegevens van dit onderzoek suggereren dat er inderdaad een verschil te zien is in zowel gemeenschapsgevoel als negatieve ervaringen tussen deze twee groepen. Echter, homoseksuelen en lesbiennes lijken meer te maken te hebben met negatieve ervaringen dan bi- en panseksuelen, al is dit verschil niet erg groot. Dit gaat in tegen de verwachting. homoseksuelen en lesbiennes lijken echter wel meer gemeenschapsgevoel te ervaren dan bi- en panseksuelen.

De gestelde hypothese dat bi- en panseksuelen minder negatieve ervaringen hebben dan homoseksuelen en lesbiennes is niet bevestigd in dit onderzoek. Uit de resultaten komt naar

voren dat de ervaren negativiteit niet significant verschilt voor de twee vergeleken groepen. Een mogelijke verklaring hiervoor is het feit dat alle personen in de steekproef zich identificeerden met de definitie van bi+. Deze personen vallen daarmee allemaal buiten de monoseksuele norm, wat hen gevoelig maakt voor bifobie vanuit anderen (van Doan et al., 2019). Dit kan verklaren waarom het verschil in negatieve ervaringen tussen bi- en panseksuelen, en homoseksuelen en lesbiennes klein is.

Verder blijkt dat bi- en panseksuelen minder gemeenschapsgevoel ervaren met de LHBTQ+ gemeenschap dan homoseksuelen en lesbiennes. Dit komt overeen met eerdere verwachtingen (Worthen, 2020). Biseksuelen zouden meer te maken hebben met stigma's vanuit de LHBTQ+ gemeenschap, waardoor zij zich minder met deze groep identificeren (Cense et al., 2021). Gemeenschapsgevoel is voor zowel bi- en panseksuelen, als homoseksuelen en lesbiennes niet extreem sterk of zwak. Een verklaring hiervoor kan zijn dat sociale steun uit persoonlijke kring sterker wordt ervaren dan vanuit een grotere gemeenschap (McConnell et al., 2015). De band met de LHBTQ+ gemeenschap hoeft daarom niet extreem sterk te zijn om te compromitteren met negatieve ervaringen.

Er zijn een aantal belangrijke kanttekeningen die in acht genomen moeten worden bij de resultaten van dit onderzoek. Zo is er gebruik gemaakt van een bestaande, online afgenomen, vragenlijst voor bi+ personen. Dit betekent dat respondenten zichzelf herkennen in de definitie van bi+. Dat geldt dus ook voor mensen die zich als homo of lesbisch identificeren. De conclusies uit dit onderzoek zijn dan ook op basis van een label dat iemand gebruikt en gaat niet over de aantrekking die de betreffende respondent ervaart. In andere woorden, iemand die zich in dit onderzoek als homo of lesbisch identificeerd kan nog steeds te maken krijgen met bifobie. Dit kan verklaren waarom er maar een klein verschil zat in ervaren negativiteit tussen bi- en

panseksuelen, en homoseksuelen en lesbiennes. Verder is het belangrijk om in gedachten te houden dat er een verschil zat in de groepen bi- en panseksueel, en homoseksueel en lesbiennes in de steekproef. De groep bi- en panseksuelen bestond uit N=2002 personen, waar de groep homoseksuelen en lesbiennes slechts N=168 personen bedroeg. De statistische power van de steekproef homoseksuelen en lesbiennes is daarmee kleiner dan bij de steekproef bi- en panseksuelen. De geschatte waarden voor de groep homoseksuelen en lesbiennes kan hierdoor minder nauwkeurig zijn. Dit kan de vergelijking tussen de groepen benadelen. Daarnaast is de steekproef niet volledig representatief geweest voor de Nederlandse bevolking. Aangezien er voornamelijk jonge mensen en vrouwen voorkomen in de steekproef, bestaat er een bias. Er kan met minder zekerheid iets gezegd worden over oudere mensen en mensen met een ander gender dan vrouw. Ten slotte was de vragenlijst niet beschikbaar voor mensen die geen gebruik maken van de betreffende sociale media waarop de lijst is gedeeld. Hierdoor bestaat de kans dat een deel van de doelpopulatie niet gerepresenteerd is in dit onderzoek. Het generaliseren van de bevindingen zou dan ook onterecht zijn.

Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op het verdiepen van de kennis over de samenhang tussen negatieve ervaringen en gemeenschapsgevoel. Deze concepten zijn in dit onderzoek los van elkaar benaderd. Interviews naar de vormen van negatieve ervaringen voor bi+ personen en hoe zij hun band met de LHBTQ+ gemeenschap ervaren kunnen een dieper inzicht geven. Er kan namelijk gekeken worden naar de mate waarin bi+ personen hun negatieve ervaringen al dan niet los zien van hun band met de LHBTQ+ gemeenschap. Dit onderzoek is daarvoor een goede basis. Verder brengt dit onderzoek in beeld dat bi- en panseksuelen minder gemeenschapsgevoel ervaren. Meer initiatief om gemeenschapsgevoel, en daarmee sociale steun te versterken zou van positieve invloed kunnen zijn op seksuele minderheden (Chen, 2013).

Er kan geconcludeerd worden dat gemeenschapsgevoel sterker is voor homoseksuelen en lesbiennes. Echter is het voor beide groepen niet extreem sterk of zwak. Negatieve ervaringen voor bi- en panseksuelen verschillen slechts minimaal van die van homoseksuelen en lesbiennes. Bifobie is echter nog steeds een probleem en initiatieven in het vergroten van sociale steun en gemeenschapsgevoel kan als compensatie ten goede komen. Zo streven we naar een maatschappij waarin draagkracht altijd groter is dan draaglast.

Bronnen

Baams, L., De Graaf, H., Van Bergen, D. D., Cense, M., Maliepaard, E., Bos, H. M. W., De Wit, J., Jonas, K. J., Daas, C. D., & Joemmanbaks, F. (2021). Niet in één hokje: Ervaringen en welzijn van bi+ personen in Nederland. Groningen/Utrecht: Rijksuniversiteit Groningen/Rutgers.

Beach, L. B., & Hall, C. D. X. (2020). *Bi Us, For Us: Articulating Foundational Principles for Research in Partnership with Bisexual Communities*. *Journal of Bisexuality*, 20(3), 251–272. <https://doi.org/10.1080/15299716.2020.1841478>

Cense, M., Joemmanbaks, F., van Bergen, D. D., Baams, L., de Graaf, H., Maliepaard, E., Bos, H., de Wit, J., Jonas, K., den Daas, C. (2021). "Ik was altijd al niet standaard" Kwalitatief onderzoek naar de beleving van bi+ volwassenen. Utrecht/Groningen: Rutgers/Rijksuniversiteit Groningen

Chen, S. (2013). *Social Support and Health: Theory, Research, and Practice with Diverse Populations*. Nova Science Publishers, Inc.

Doan Van, E. E., Mereish, E. H., Woulfe, J., & Katz-Wise, S. L. (2019). Perceived Discrimination, Coping Mechanisms, and Effects on Health in Bisexual and Other

Non-Monosexual Adults. *Archives of Sexual Behavior*, 48(1), 159–174.

<https://doi.org/10.1007/s10508-018-1254-z>

Herek, G. M. (1999). Stigma and Sexual Orientation: Understanding Prejudice against Lesbians, Gay Men and Bisexuals. *Contemporary Sociology*, 28(2), 172.

<https://doi.org/10.2307/2654854>

Jackson, L. M. (2020). The psychology of prejudice: From attitudes to social action (2nd ed.). In *American Psychological Association eBooks*. <https://doi.org/10.1037/0000168-000>

Torres, J. P. (2019). A Biopsychosocial Perspective on Bisexuality: A Review for Marriage and Family Therapists. *Journal of Bisexuality*.

<https://doi.org/10.1080/15299716.2019.1596863>

Loeb, A. J., Wardell, D. W., & Johnson, C. M. (2021). Coping and healthcare utilization in LGBTQ older adults: A systematic review. *Geriatric Nursing*, 42(4), 833–842.

<https://doi.org/10.1016/j.gerinurse.2021.04.016>

MacLeod, M. A., Bauer, G. R., Robinson, M. S., MacKay, J., & Ross, L. E. (2015). Biphobia and Anxiety Among Bisexuals in Ontario, Canada. *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 19(3), 217–243. <https://doi.org/10.1080/19359705.2014.1003121>

McConnell, E. A., Birkett, M., & Mustanski, B. (2015). Typologies of Social Support and Associations with Mental Health Outcomes Among LGBT Youth. *LGBT Health*, 2(1), 55–61.

<https://doi.org/10.1089/lgbt.2014.0051>

Hoang, M., Holloway, J., & Mendoza, R. H. (2011). An Empirical Study into the Relationship between Bisexual Identity Congruence, Internalized Biphobia and Infidelity among Bisexual Women. *Journal of Bisexuality*, 11(1), 23–38.

<https://doi.org/10.1080/15299716.2011.545285>

Price, D. M., Gesselman, A. N., & Garcia, J. R. (2020). Single Bisexual Men's and Women's Perceptions of Acceptance in the LGBTQ Community. *Journal of Homosexuality*, 67(14), 1923–1947. <https://doi.org/10.1080/00918369.2019.1618645>

Wandrey, R. L., Mosack, K. E., & Moore, E. W. (2015). Coming Out to Family and Friends as Bisexually Identified Young Adult Women: A Discussion of Homophobia, Biphobia, and Heteronormativity. *Journal of Bisexuality*, 15(2), 204–229. <https://doi.org/10.1080/15299716.2015.1018657>

DeLucia, R., & Smith, N. (2021). The Impact of Provider Biphobia and Microaffirmations on Bisexual Individuals' Treatment-Seeking Intentions. *Journal of Bisexuality*, 21(2), 145–166. <https://doi.org/10.1080/15299716.2021.1900020>

Worthen, M. G. F. (2020). Queers, Bis, and Straight Lies: An Intersectional Examination of LGBTQ Stigma. *Psychology of Sexualities Review*, 12(2), 59–61. <https://doi.org/10.53841/bpssex.2021.12.2.59>